Obete trestných činov potrebujú úctu, uznanie, ochranu, informácie a odškodnenie

POMOC OBETIAM NÁSILIA
Victim Support Slovakia

VÝROČNÁ SPRÁVA

2019

Akreditované MS SR na poskytovanie všeobecnej odbornej pomoci obetiam trestných činov na obdobie 2019-2023

„POMOC OBETIAM NÁSILIA“ O. Z.

je od roku 2000 členom **Victime support Europe**, je to nezávislá, nepolitická, mimovládna organizácia registrovaná na Slovensku ako občianske združenie. 23. 4. 2019 MS SR udelilo o. z. PON akreditáciu na poskytovanie všeobecnej odbornej pomoci obetiam trestných činov podľa zákona č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

PON je riadená Radou PON, ktorej členmi sú: Mgr. Iveta Schusterová , PhD.(štatutárka a výkonná riaditeľka od 26.4.2019, predsedníčka Rady PON, hlavný koordinátor PON), JUDr. Silvia Miškovičová (prvý štatutár a výkonná riaditeľka - odstúpila z pozície výkonného riaditeľa a tiež sa vzdala členstva v Rade PON 30. apríla 2019), Mgr. Dagmar Fillová, Ing. Magdaléna Feníková, Mgr. Miroslav Duchoň a revízor Mgr. Anna Minárová.

Členovia občianskeho združenia PON – odborníci i dobrovoľníci z radov študentov pomáhajúcich profesií vysokých škôl sa v roku 2019 zanietene podieľali na všeobecno-prospešnej činnosti dodržiavania základných ľudských práv a slobôd cez zameranie k prevencii, včasnému odhaleniu a pomoci obetiam a svedkom trestných činov a násilia každého druhu, tak, aby sa situácia obetí trestného činu čo najskôr normalizovala bez vážnejších dopadov na kvalitu ich života.

Občianske združenie Pomoc obetiam násilia (PON) vychádza z PRESVEDČENIA, že každý, kto sa stane

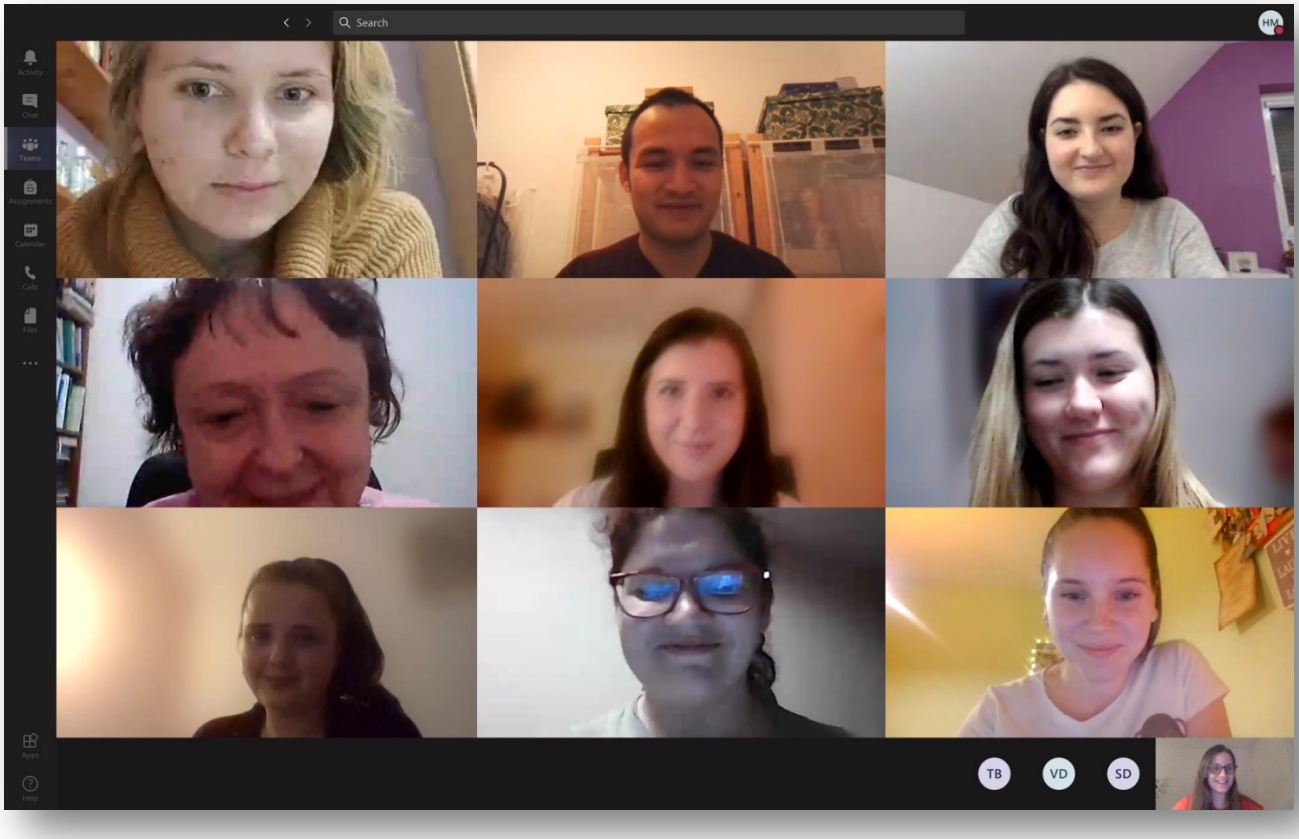

obeťou alebo Cíti sa BYŤ potenciálnou obeťou akéhokoľvek trestného činu, násilia, nešťastia či katastrofy má právo na adekvátnu pomoc a podporu.

PON SA OKREM AKTÍVNEHO VENOVANIA OBETIAM, NIELEN PRIAMO PROSTREDNÍCTVOM INTERVENCIE, PORADENSTVA A ZASTUPOVANIA NA SÚDOCH, PODIEĽA AJ NA VZDELÁVANÍ ODBORNÍKOV , TAKTIEŽ VSTUPUJE DO DISKUSIÍ PRI PRÍPRAVE RELEVANTNÝCH DOKUMENTOV, ZÁKONOV A NASTAVOVANIA SPRAVODLIVÝCH PROCESOV.

Na Slovensku bolo v roku 2019 spáchaných 58.829 trestných činov. "V POROVNANÍ S ROKOM 2018 JE TO O 2563 TRESTNÝCH ČINOV MENEJ," zhodnotila prvá viceprezidentka PZ Jana Maškarová na tlačovej konferencii v pondelok 24. februára 2020.

Napriek **zdanlivo** pozitívnym štatistikám ÚKP PZ **trestná činnosť neustále pretrváva** vo všetkých zaužívaných formách a **narastajú aj nové formy kriminality**, ktoré sú stále **viac späté so sociálnymi sieťami**. Obetí neubúda aj z dôvodu, že mnohé trestné činy nie sú potrestané, či už pre nedostatočnú váhu dôkazov, alebo preto, že sú dlhodobo považované a zľahčované ako priestupok. **Narastá aj delikventná kriminalita adolescentov a mladých dospelých**, ktorá je spájaná s prejavmi diskriminácie, rasizmu, xenofóbie voči prisťahovalcom, bezdomovcom, Rómom a pramení z postmodernej krízy hodnôt, zo spochybnenia tradícií a historicko-politického dedičstva stredoeurópskeho priestoru „pokrivenou optikou pohľadu" k čomu prispela postmoderná relativizácia života ako takého, predovšetkým však autorít či vedomia povinnosti prekrytých všetko postihujúcim individualizmom, ktorý presadzuje výlučne záujmy osobného subjektu.

V PON sme ani tento rok nezabudli na pravdepodobnosť, že človek sa môže stať obeťou akéhokoľvek trestného činu, aj napriek dobrým zákonom či úsiliu polície. Verejnosť sa aj vzhľadom na mnohé nevyriešené kauzy neustále obáva nárastu zločinnosti, ktoré ide ruka v ruke s násilím. Napriek tomu, že v službách pre obete sme už nie osamotení, tak ako to bolo v prvej dekáde našej existencie, otázka napĺňania práv obetí trestných činov je stále aktuálna, pretože citlivá obhajoba spravodlivosti a angažovanosť v prospech obetí násilia a trestných činov je ukazovateľom vyspelosti a demokracie našej krajiny.

PON podobne ako ďalšie mimovládne organizácie predstavuje prirodzenú súčasť spoločnosti a svojou činnosťou neustále dopĺňa široký diapazón profesionálnych i dobrovoľníckych služieb zameraných na všestrannú starostlivosť o obete. Obete a svedkovia trestných činov často vstupujú do procesov trestného konania bez vlastného zavinenia, proti svojej vôli s vidinou distresov a neočakávaných zranení, ktoré sú takmer vždy súčasťou procesných úkonov – vyšetrovania, súdneho konania a pod. Niekedy paradoxne situácia vyzerá tak, že práva páchateľa, či prezumpcia neviny sú tým najdôležitejším v celom procese a obeť je len

sprostredkujúcim článkom na ceste za zákonným právom. Preto stále platí, že obeť by mala mať k dispozícií ľahko prístupnú, rýchlu a efektívnu špecializovanú odbornú pomoc tak, aby sa predišlo jej opakovanému zraňovaniu zo všetkých procedúr súvisiacich s hľadaním spravodlivosti.

PON získala za dve dekády pôsobenia bohaté skúsenosti v praxi aj vďaka tomu, že od svojho vzniku 21. 1. 1999 bola jedinou organizáciou poskytujúcou služby **všetkým obetiam bez rozdielu** na rasu, socioekonomický pôvod, typ násilia, pohlavie, či vek. PON pracuje celostne - systémovo s partnerským párom, rodinou a jej deťmi predovšetkým v kontexte trestného konania, ktoré býva druhotným viktimizačným faktorom prehlbujúcim útrapy spôsobené samotným trestným činom a jeho dopadom na kvalitu života obete i jej rodiny, blízkej i širšej. V zmysle zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách poskytujeme na základe registračnej karty č.124/2010/5 – OSV doplnenej 6. 8. 2019 (zodpovedný zástupca Iveta Schusterová, PhD./ základné sociálne poradenstvo a tiež krízovú pomoc osobám v obtiažnej životnej situácii, ktorú nemôže/nevie riešiť vlastnými silami u našej cieľovej skupiny. Medzi klientmi máme aj tých, ktorí trestný čin z obavy pred následkami a kvôli vyhrážkam páchateľov neoznámili a intencionálne kognitívne úsilie zabudnúť obeti neprinieslo úľavu. Pomocnú ruku sme podali aj ľuďom po skončení trestného konania v oblasti psychologickej a sociálnej intervencie a podpory, a preto sme nielen privítali ale aj aktívne iniciovali mnohé pozitívne zmeny, ktoré priniesol nový zákon o obetiach č. 247/2017 Z. z.

Napriek tomu, že 23. 4. 2019 MS SR udelilo o. z. PON s celoslovenskou pôsobnosťou 5 ročnú akreditáciu na poskytovanie všeobecnej odbornej pomoci obetiam a svedkom trestných činov zostali sme bez finančnej dotácie (okrem trnavskej pobočky financovanej z TTSK), čo výrazne skomplikovalo chod občianskeho združenia. Mnohí členovia PON s nami rozviazali spoluprácu a našli sa aj takí, ktorí napriek znalosti celej situácie a celkový charakter tejto služby, vymáhali svoje istiny (J.Š.) a istinu aj s úrokami (JUDr. Lucia Anovčinová). Hoci naše výsledky sú preukazateľné v celoslovenskom rozmere, celé toto obdobie pracovali „ tí ktorí vydržali a rozhodli sa napriek finančnej mizérii (dlh za nájom BA a NR; dlh za podvodne kúpený telefón R.B., dlh za zničenie nebytového priestoru neznámym nájomníkom BA, dlh za elektr .energiu, dlh cirkvi Nitra, dlh advokátke, dlh J.Š., vratenie časti dotácie MSSR...)a mnohým problémom obetiam zanietene pomáhať“ na dobrovoľnej báze bez nároku na minimálnu odmenu. Stavili sme na mladú generáciu, študentov dobrovoľníkov končiacich ročníkov psychológie a práva z Trnavskej univerzity v Trnave(25), ktorí po zaškolení a supervíznych workshopoch pomohli udržať chod o. z. PON.

Služby klientom sme napriek tomu poskytovali naďalej **osobne v ambulantnej forme v našich poradniach** Bratislave, Trnave, Nitre, Žiline zábehovo aj v Prešove **a tiež** prostredníctvom **Linky pomoci či prostredníctvom emailu.** Klienti kontaktovali poradne PON spravidla po podaní trestného oznámenia, resp. po výsluchu na polícii alebo proaktívne požiadali o pomoc v prípadoch možného ohrozenia alebo pri vyskytnutí sa problému, ktorý ešte nenahlásili polícii.

Linka pomoci **– fungovala nonstop**. Odborník na Linke riešil problém klienta priamo telefonicky, ale aj písomne. Väčšina prípadov si však žiadala osobné konzultácie a vtedy Linka nakontaktovala obeť na Poradňu PON, ktorá bola najbližšie k jej bydlisku. Pracovník na Linke monitoroval jednotlivé prípady a ich vývoj situácie tak, aby sa zabezpečilo poskytnutie

komplexnej a včasnej pomoci.

www.pomocobetiam.sk

Pomoc obetiam násilia
Victim Support Slovakia

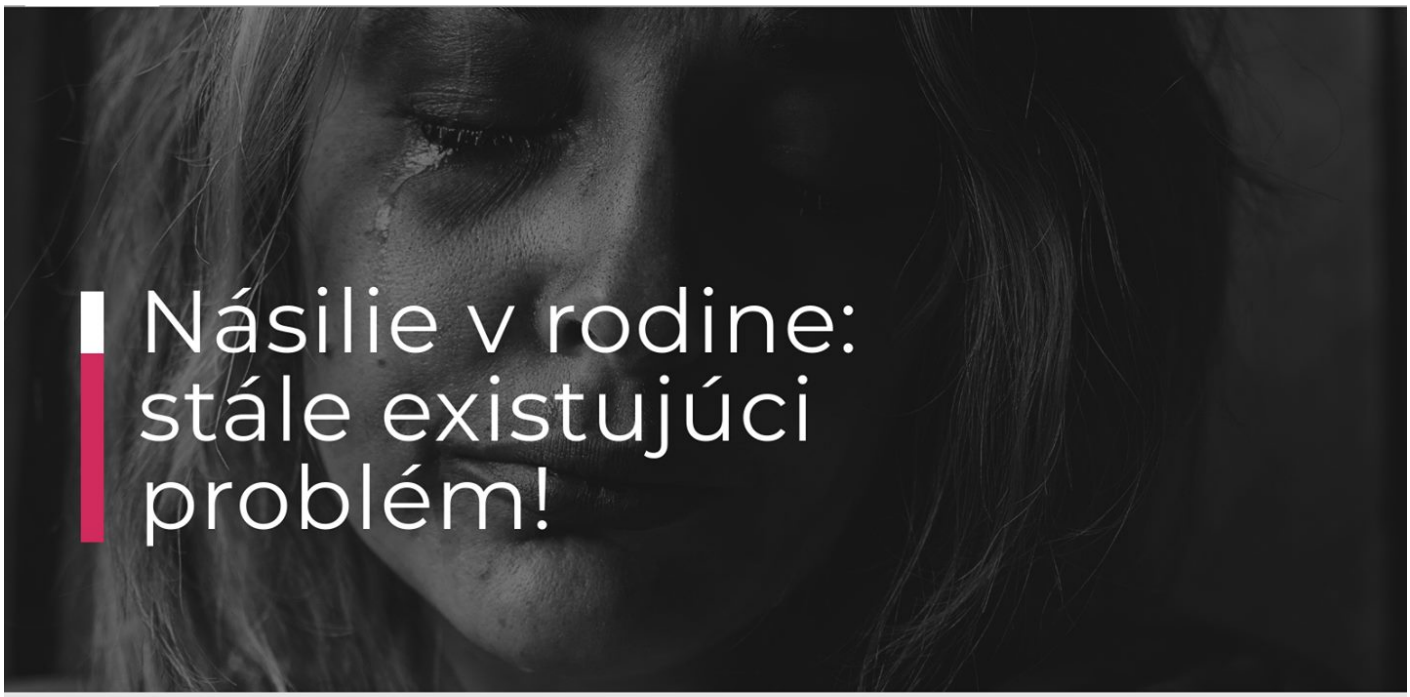

Násilie v rodine: stále existujúci problém!

Dôležité fakty:

- Tri ženy z desiatich mali už skúsenosť s fyzickým/sexuálnym násilím počas svojho života.
- Obeťami domáceho násilia môžu sa stáť aj muži!

Čo patrí k domácemu násiliu?

Psychické násilie - izolácia od rodiny, priateľov, zákaz pracovania mimo domu, nadmerné kritizovanie, žiarlivosť, verejné ponižovanie, zastrešovanie, vydieranie deťmi...

Fyzické násilie - fackovanie, kopanie, obmedzenie osobnej slobody, popálenie...

Sexuálne násilie - vynucovanie sexuálneho styku

V čom môže **pomôcť** organizácia **Pomoc obetiam násilia?**

- Bezplatná, diskrétna pomoc
- Poskytnutie právnych rád
- Psychologická pomoc - konzultácie osobne/telefonicky/písomne
- Úsilie o finančnej podpory
- Poskytnutie sprievodu k súdnemu pojednávaniu/úradním vybavovaním
- Spolupráca so svedkami
- Úsilie o zabezpečenie a naplnenie práv obetí

Ak potrebujete pomoc, volajte nás!

0944 254 405

Sme pomocnou rukou, sme POMOC OBETIAM NÁSILIA

POMOC OBETIAM NÁSILIA V ROKU 2019

PON aj v roku 2019 nielen poskytovala pomoc a poradenstvo obetiam násilia a trestných činov a ich blízkym osobám, ale snažila sa preventívnymi aktivitami zcitlivovať verejnosť a podporovať svojou priamou účasťou aktivity partnerských subjektov pri zabezpečovaní prevencie a identifikácie obetí trestných činov.

PON Trnava participovala na **Národnom projekte "Podpora ochrany detí pred násilím**" v súvislosti so strategickým cieľom č.1 Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím schválenej uznesením vlády SR č. 24/2014 a aktualizovanej uznesením vlády SR č.474/2017 v rámci ktorej sa spolupodieľa na vytváraní koordinačného rámca pre riešenie násilia páchaného na deťoch.

PON v spolupráci s Ministerstvom spravodlivosti SR v Omšení dňa 21.2. 2019, t.j. v symbolický deň prvého výročia násilnej smrti Jána Kuciaka a jeho partnerky zorganizovala odbornú konferenciu, pod záštitou štátnej tajomníčky Edity Pfundtner, s názvom: **Prvý rok účinnosti Zákona o obetiach trestných činov.** Podujatie odborne garantovala J. Šípošová v rámci realizácie projektu APVV-16-0471 „Sexuálne zneužívanie detí a zverených osôb".

Konferencia zreflektovala potreby obetí, očakávania odborníkov a limity aplikačnej praxe po roku od nadobudnutia účinnosti (1. jan. 2018) zákona o obetiach**.** Už vtedy PON poukázalo nielen na

potrebu adekvátneho legislatívneho zabezpečenia podpory obetiam, ale aj nemalé nedostatky aplikovania Zákona o obetiach do bežnej praxe a upozornilo na u nás často zabudnutú a opomínanú problematiku odškodňovania obetí.

PON lektorovalo (Iveta Schusterová) v rámci realizácie **projektu "Rovnosť šancí pre každého**" pre IN ENERGY, s.r.o., Dolná 23, Banská Bystrica tématické prednášky a workshopy viazané na hlavnú tému Domáce násilie v marci 2019 v Banskej Bystrici, Slovenskej Ľupči a vo vybraných materských a rodinných centrách. Takto sa spolupodieľalo na hlavnej úlohe projektu **"Rovnosť šancí pre každého"** - plne reflektovať potreby riešenia diskriminácie a tiež aktívneho sociálneho začleňovania jednotlivca v rámci jeho celoživotnej trajektórie v jeho prirodzenom bežnom prostredí.

Pre **projekt „Medzigeneračná solidarita a ochrana ľudskej dôstojnosti"** vedený o. z. Fórum života, pracovníci PON, v pozíciách Expert 1, spracovali podkladové materiály pre lektorovanie tém v oblasti Práv, podpory a ochrany obetí trestných činov /Silvia Miškovičová, Iveta Schusterová/. Jednotlivé prednášky lektoriek odzneli v Centrách pre rodiny v Bratislave, Košiciach, Banskej Bystrici, Žiline, Piešťanoch, Trenčíne, Trnave v apríli a máji 2019.

Súčasťou mediálnej kampane PON bolo aj vystúpenie psychológa PON v živej diskusii v televízii JOJ v relácii Supermama E412 na tému „**SEXUÁLNE ZNEUŽÍVANIE**" 12.4.2019 (I. Schusterová)

V rámci projektu FFTU v Trnave a Inštitútu SILOE Bratislava sme participovali na prednáškach konaných pre širokú verejnosť v rámci trnavského kraja pod hlavičkou : **Psychologické večery v Trnave**" (I. Schusterová) február 2019

Téme násilia za dverami sa venoval príspevok bývalej členky a zakladateľky PON PhDr. J. Šípošovej , CSc. „**NÁSILIE V RODINE"** uverejnený v oficiálnom časopise Gréckokatolíckej cirkvi **SLOVO, č. 19** z 13.10.2019

SLUŽBY KLIENTOM V ROKU 2019

PON v roku 2019 poskytovalo **bezplatnú právnu, psychologickú a špecializovanú pomoc a stranné poradenstvo** obetiam všetkých trestných činov bez rozdielu na pôvod vzniku alebo definíciu trestného činu. Služby klientom boli poskytované právnikmi, psychológmi a sociálnymi pracovníkmi s podporou dobrovoľníkov. V roku 2019 pre PON pracovalo 4 psychológovia, 2 sociálni pracovníci, 1 spolupracujúci advokát , 2 právnici a 25 študentov na dobrovoľníckej báze.

Pomoc a poradenstvo boli poskytované:

- ✓ rezidenciálne – v piatich **Centrách pomoci** PON, ktoré pôsobia v Bratislave, Trnave, Nitre, Žiline prípadne priamo v mieste bydliska obete
- ✓ prostredníctvom telefonickej **Linky pomoci** (0850 111 321), telefonickej linky 04 ale aj e-mailu či korešpondenčne poštou.

Počet konzultácii prostredníctvom **Linky pomoci** dosiahol v roku 2019 hodnotu **456**
a celkový počet klientov, ktorým bola poskytnutá komplexná pomoc (konzultácie telefonické, osobné alebo písomné, sprostredkovanie krízového ubytovania, sprievod v rámci trestného konania,

nahliadnutie do spisov, psychologická podpora, právna pomoc a zastúpenie splnomocnencom a podobne) bol **720**. Počet klientov zastupovaných v súdnom konaní advokátom PON bolo **78**. Tieto prípady nám boli pridelené uznesením súdov a menovali nás za splnomocnencov zväčša maloletých klientov.

PODIEL ŽIEN A MUŽOV V KLIENTELE PON V ROKU 2019

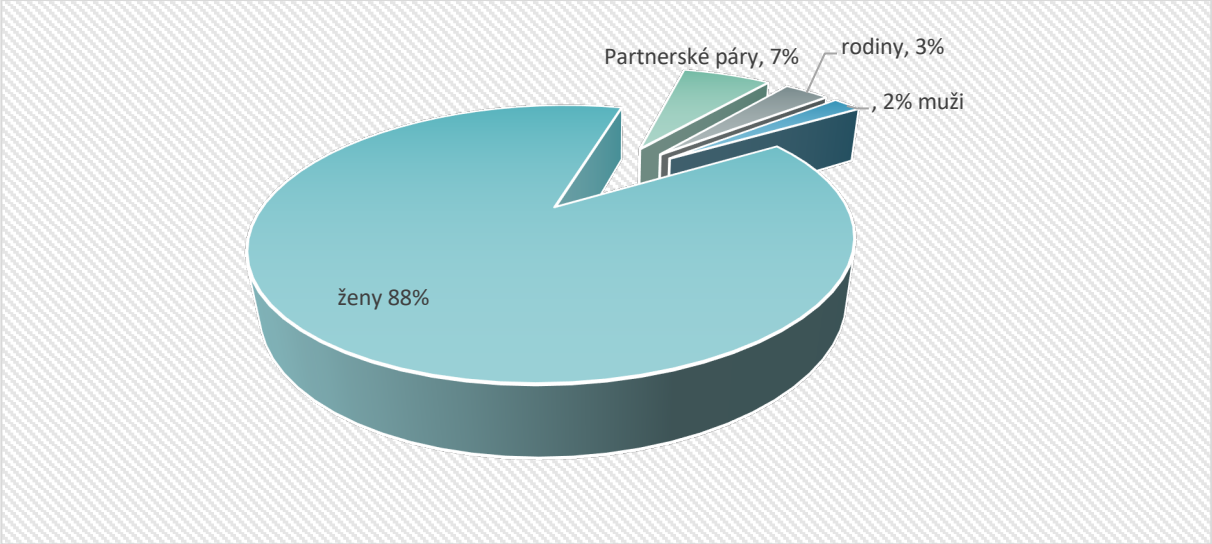

Podiel žien a mužov, ktorí oslovili PON sa v roku 2019 nezmenil. Vzhľadom na to, že najčastejšie sa na PON obracajú obete domáceho násilia, možno konštatovať, že toto násilie je vo väčšine prípadov namierené voči ženám. Tiež možno konštatovať, že aj vďaka práci iných organizácií a kampaniam, ženy už vo väčšej miere riešia problémy spojené s domácim násilím.

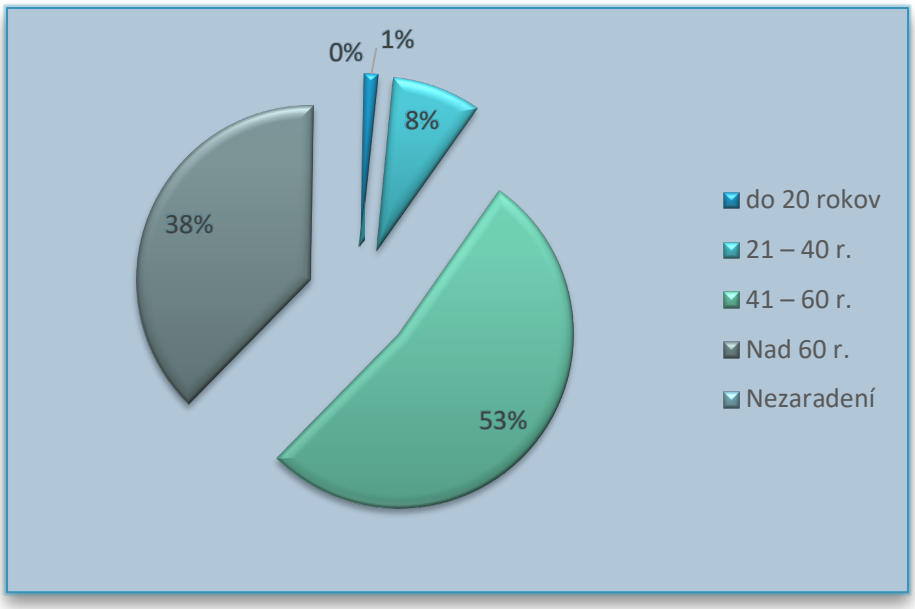

KLIENTI PON V ROKU 2019 PODĽA VEKU

Rovnako aj veková štruktúra klientov PON ostáva v podstate nezmenená oproti predchádzajúcemu obdobiu. Stále pozorovať, že hlavnú klientelu tvoria ľudia

v produktívnom veku, ktorí majú aj najľahší prístup na internet, kde vedia získať informácie o možných službách. V skupine seniorov došlo oproti minulému roku k nárastu o 2%. Napriek tomu, stále pretrváva predpoklad, že táto skupina je v skutočnosti oveľa zraniteľnejšia, no vzhľadom k tomu, že starí ľudia často žijú v izolácii a majú sťažený prístup k informáciám a teda aj samotnej pomoci, počet klientov reálne neodzrkadľuje realitu obetí – seniorov.

KATEGÓRIE PRÍPADOV

Najčastejšie, až v 59% prípadov sa na PON obracali obete domáceho násilia. Toto je spôsobené aj tým, že práve na obete domáceho násilia sú spravidla zamerané kampane mimovládnych organizácií. Tieto obete sú teda schopné si rýchlejšie a častejšie uvedomiť, že existujú organizácie, ktoré im môžu pomoc a poskytnúť poradenstvo. Druhou najsilnejšou skupinou klientov PON sa v roku 2019 prekvapivo stali obete inštitucionálneho násilia, s podielom až 7% nám stúpol počet klientov s psychickými poruchami, nasledujú obete násilných trestných činov - predovšetkým obete ublíženia na zdraví, fyzických útokov a podobne obete znásilnenia, sexuálneho násilia a zneužívania v podiele 5%.

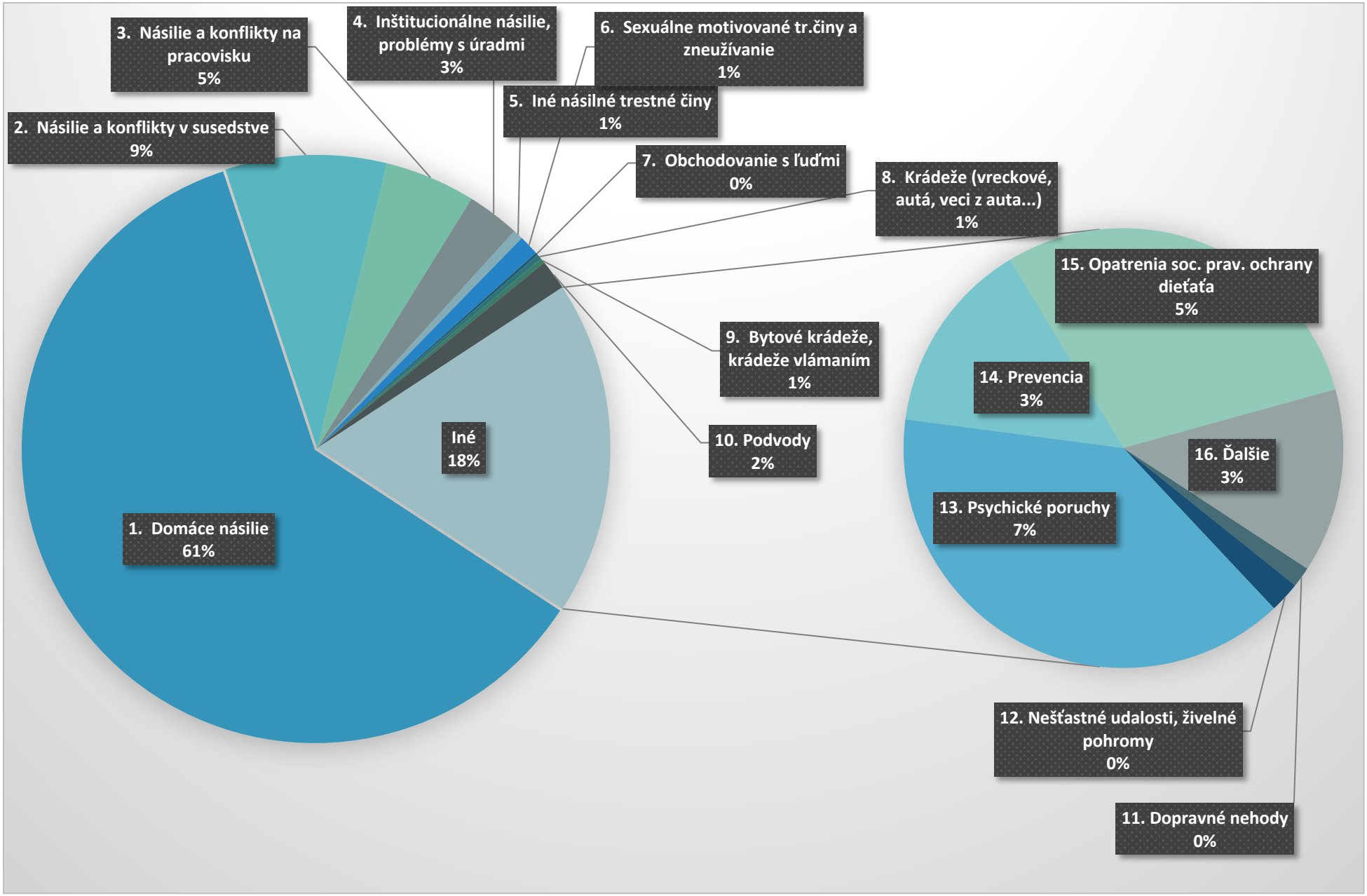
1. Domáce násilie
61%
2. Násilie a konflikty v susedstve
9%
3. Násilie a konflikty na pracovisku
5%
4. Inštitucionálne násilie, problémy s úradmi
3%
5. Iné násilné trestné činy
1%
6. Sexuálne motivované tr.činy a zneužívanie
1%
7. Obchodovanie s ľuďmi
0%
8. Krádeže (vreckové, autá, veci z auta...)
1%
9. Bytové krádeže, krádeže vlámaním
1%
10. Podvody
2%
Iné
18%
11. Dopravné nehody
0%
12. Nešťastné udalosti, živelné pohromy
0%
13. Psychické poruchy
7%
14. Prevencia
3%
15. Opatrenia soc. prav. ochrany dieťaťa
5%
16. Ďalšie
3%

Celkovo možno konštatovať, že pri kategorizácii klientov a prípadov nedochádza k významným zmenám v štruktúre. Toto nasvedčuje aj tomu, že súčasná celospoločenská klíma v posledných rokoch neprechádza turbulentnými zmenami a rovnako k významným zmenám nedochádza ani v stratégii boja proti kriminalite a prevencii.

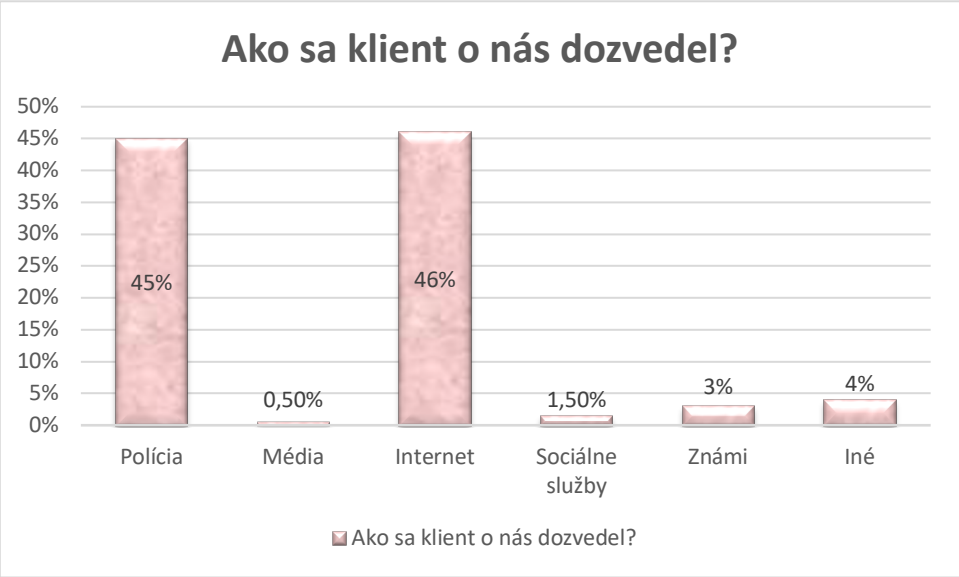

V roku 2019 nás zaujímala aj inšitúcia, resp. subjekt **odkiaľ sa o nás klient dozvedel**? Najčastejšie si nás klienti vyhľadajú na internete až 46% a zároveň veľmi tesne so 45% sa o nás dozvedia prostredníctvom polície. Tento fakt ma za následok veľmi dobrú spoluprácu a informovanosť klientov so službami nášho OZ Pomoc obetiam násilia s políciou.

FINANCOVANIE PON

ŠTRUKTÚRA VÝNOSOV A NÁKLADOV ZA ROK 2019

Príjmy za odbornú činnosť	
Dotácia zo ŠR	8 298,00€
Prijaté príspevky od iných organizácii	833,00€
Granty	-€
Prijaté dary FO	2 039,93€
Príspevky z podielu zaplatenej dane	476,58€
Úroky	-€
Dobrovoľnícka činnosť	3 586,80€
Ostatné výnosy	4,73€
Výnosy celkom	**15 239,04 €**
Materiálové náklady	731,87 €
Energie	- €
Nakupované služby	12 065,07 €
Cestovné náklady	23,88 €
Mzdové náklady	4 971,35 €
Zákonné soc. a zdrav. poistenie	1 749,69 €
Zákonné sociálne náklady	149,48 €
Ostatné náklady	3 040,54 €
Dobrovoľnícka práca	3 586,80€
Náklady celkom	**26 318,68 €**

PON CENTRÁLA poštová adresa:

Trnava: Trhová 243/2, 917 01 Trnava
e-mail: linka@pomocobetiam.sk

Bratislava: Dostojevského rad, 811 09 Bratislava
e-mail: linka@pomocobetiam.sk

LINKA POMOCI OBETIAM
0944 254 405 (TT)
0850 111 321 (SVK)
NON STOP 24/7 linka prístupná **z celého územia SR**, ktorá informuje o službách pre obete a prístupe k nim
Fb: Pomoc obetiam násilia – Victim support Slovakia
web: www.pomocobetiam.sk

INÉ CENTRÁ:

Nitra: Coboriho 1,949 01 Nitra
e-mail: pon.nitra@gmail.com

Žilina: Ulica Republiky 1, 010 01 Žilina
e-mail: pon.zilina@gmail.com

Prešov: Sládkovičova 38, 080 01 Prešov (skúšobne v zábehu)
e-mail: linka@pomocobetiam.sk